

Извршена је анализа рукописа превода уџбеничког комплета Хемија 7, уџбеник за седми разред основне школе, ауторке - Татјана Недељковић и Драгана Анђелковић, Хемија 7, лабораторијске вежбе са задацима за седми разред основне школе, ауторке - Татјана Недељковић и Драгана Анђелковић и Хемија 7, збирка задатака за додатна вежбања и за оне који желе да знају више за седми разред основне школе, ауторке - Татјана Недељковић и Драгана Анђелковић, Нови Логос, Београд на словачки језик и писмо.

Констатује се да је горе наведени уџбенички комплет превод уџбеничког комплета *Хемија 7, уџбеник за седми разред основне школе, Хемија 7, лабораторијске вежбе са задацима за седми разред основне школе и Хемија 7, збирка задатака за додатна вежбања и за оне који желе да знају више за седми разред основне школе* истих ауторки, издатог на српском језику и ћириличком писму, издавача Нови Логос, Београд који је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, Београд одобрило за издавање и употребу Решењем број: 2300-3/2019 од 26.02.2020. године.

Уџбеник је садржински подељен на седам делова: *Хемија у свету око нас, Хемијска лабораторија, Атоми – најмање честице хемијских елемената, Атоми, молекули и јони израђују супстанце, Хомогене и хетерогене смеше, Хемијске реакције и израчунавања, Водоник и кисеоник и њихова једињења*. Свака наведена целина садржи поглавља *Хемијски точак и Процени колико знаш*. У уводном делу уџбеника налази се *Кратак водич кроз уџбеник* а на крају уџбеника су *Прилог, Речник појмова, Портрети, имена и презимена научника и филозофа и Одговори на питања и решења задатака*.

Лабораторијске вежбе са задацима и Збирка задатака за додатна вежбања садрже истоветне целине као и уџбеник. У уводном делу лабораторијских вежби са задацима и збирке задатака за додатна вежбања налази се *Кратак водич кроз Лабораторијске вежбе са задацима* односно *Кратак водич кроз збирку задатака*. На крају збирке додата су поглавља *За оне који желе да знају више* а затим следе *Одговори на питања и решења задатака и Прилог*.

#### Стручно мишљење о квалитету рукописа превода Уџбеника

Анализиран је Стандард 4 – Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.

Показатељ 1 - Наставно средство поштује језичку и правописну норму језика на којем је написан – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири).

Издавачу се скреће пажња на следеће уочене грешке, које је потребно исправити:

- страна 8 – неправилан облик речи („Súvislosť chémie s inými vedami je uvedená v shéme 1.1.“ уместо „Súvislosť chémie s inými vedami je uvedené v shéme 1.1.“);
- страна 37, 41, 139 – мерна јединица је одвојена од бројчане вредности у другом реду („-114°C“; „2 g“; „10 mm“; „6 mm“);
- страна 52 – између коефицијента и хемијског симбола елемента налази се непотребан размак („3Al“ уместо „3 Al“; „5He“ уместо „5 He“);

- страна 66 – словна грешка, изостављено слово р („do triád (trojíc)“ уместо „do tiád (trojíc)“);
- страна 73 – неправиан облик речи („Sima Lozanić (najuznávanéjší srbský chemik, jeden z prvých, ktorý prijal Mendelejevu periodickú tabuľku prvkov)“ уместо „Sima Lozanić (najuznávanéjší srbský chemik, jedna z prvých, ktorý prijal Mendelejevu periodickú tabuľku prvkov)“);
- страна 83 – приказ ковалентне везе подељен је у два реда („(C - H)“);
- страна 84 – сувишан знак интерпункције („... medzi atómami rozličných nekovov.“ уместо „... medzi atómami rozličných nekovov. ;“);
- страна 90 – непостојање прореда између реченица („Katióny sú kladne zelektризované ióny. Anióny sú záporne zelektризované ióny.“);
- страна 91 - сувишан знак интерпункције („Väčšina látok s iónovou väzbou sú kryštalové látky.“ уместо „Väčšina látok s iónovou väzbou sú kryštalové látky. ;“);
- страна 96 – изостављен помоћни глагол („...z praktických dôvodov tento nekov sa znázorňuje chemickým symbolom.“ уместо „...z praktických dôvodov tento nekov \_ znázorňuje chemickým symbolom.“);
- страна 98 – непотребан размак између знака интерпункције и речи односно непотребан знак интерпункције („Štruktúrne vzorce znázorňujú rozmiestnenie atómov v molekule.“ уместо „Štruktúrne vzorce znázorňujú rozmiestnenie atómov v molekule.“; „Elektrónový štruktúrny vzorec“ уместо „Elektrónový štruktúrny vzorec. ;“);
- страна 99 – значење латинске речи није истакнито косим словима („*mať hodnotu*“ уместо „mať hodnotu“);
- страна 101 – валенца азота није истакнута болдом („Mocenstvo dusíka je teda **III**.“ уместо „Mocenstvo dusíka je teda III.“);
- страна 102 - непотребан размак између знака интерпункције и речи („...zostaviť vzorce veľkému počtu zlúčenín.“ уместо „...zostaviť vzorce veľkému počtu zlúčenín.“);
- страна 104 – непотребно понављање исте речи („Ak zlúčenina obsahuje prvok s premenlivým mocenstvom, mocenstvo sa musí uviesť v názve.“ уместо „Ak zlúčenina obsahuje prvok s premenlivým mocenstvom, mocenstvo, mocenstvo sa musí uviesť v názve.“);
- страна 104 – изостављено је набрајање префикса за бинарна једињења („Sú to nasledujúce prípony: \_“);
- страна 110 - значење латинске речи није истакнито косим словима („*rovnorodý*“ уместо „rovnorodý“; „*rôznorodý*“ уместо „rôznorodý“);
- страна 114 – текст је одвојен од ознаке слике у другом реду („b) heterogénna zmes kriedy a vody“);

- страна 115 – изостављен је превод речи дестилована (вода) („a) 20 g kuchynskej soli a 100 g destilovanej vody, b) 200 g destilovanej vody a 100 g etanolu (alkoholu).“ уместо „a) 20 g kuchynskej soli a 100 g \_ vody, b) 200 g \_ vody a 100 g etanolu (alkoholu).“);
- страна 117 – непотребне речи („... napríklad sodné a chloridové ióny (obrázok 5.5.)“ уместо „... napríklad a chloridové napríklad sodné a chloridové ióny (obrázok 5.5.)“);
- страна 124 – непостојање размака између речи и броја („asi 78 % pre dusík“ уместо „asi78 % pre dusík“);
- страна 124 – промењени су износи за масени удео азота и кисеоника у ваздуху („Hmotnostný zlomok dusíka vo vzduchu je asi 78 % a kyslíka 21 %.“);
- страна 125 – друга реченица испод слике 5.10. непотребно је истакнута тамним словима („Hmotnostný zlomok rozpustnej látky sa znižuje a postup sa nazýva riedenie.“ уместо „**Hmotnostný zlomok rozpustnej látky sa znižuje a postup sa nazýva riedenie.**“);
- страна 128 – изостављен је превод речи надморска (висина) („klesá s rastúcou nadmorskou výškou“ уместо „klesá s rastúcou \_ výškou“);
- страна 132 – спајање речи („Zvoľ si písmeno pred správnymi tvrdeniami.“ уместо „Zvoľ si písmeno pred správnymi tvrdeniami.“);
- страна 139 – словна грешка, сувишно слово в („Počet síť v súprave“ уместо „Počet síť v ú súprave“);
- страна 146 – појам мол није истакнут тамним словима („jednotka látkového množstva je **mol.**“ уместо „jednotka látkového množstva je mol.“);
- страна 155 – ознака слике је одвојена у другом реду („obrázok A“);
- страна 159 – неадекватан предлог и облик речи („Chemická rovnica musí byť vyrovnaná: počet atómov každého prvku musí byť rovnaký z oboch strán rovnice. Na vyrovnanie používame koeficienty.“ уместо „Chemická rovnica musí byť vyrovnaná: počet atómov každého prvku musí byť rovnaký s oboch strán rovnice. Na vyrovnaní používame koeficienty.“);
- страна 164 - значење латинске речи није истакнито косим словима („zmerať pomer“ уместо „zmerať pomer“);
- страна 164 – број стране је одвојен у другом реду („str.147“);
- страна 169 – непостојање прореда између другог и трећег пасуса;
- страна 170 – у задатку бр. 7 непотребно је тамним словима истакнута друга реченица („**Ako produkt v reakcii vzniká aj voda.**“ уместо „Ako produkt v reakcii vzniká aj voda.“);
- страна 180 - значење латинске речи није истакнито косим словима („rozdeľovanie“ уместо „rozdeľovanie“);

- страна 182 – међу редовима налази се непотребан знак + („p<sup>+</sup>ozitívne“);
- страна 183 – уместо дела реченице читава реченица је истакнута тамним словима („**Zelektrozovanie iónu kyselinového zvyšku sa môže určiť na základe počtu atómov vodíka vo vzorci kyseliny.**“ уместо „**Zelektrozovanie iónu kyselinového zvyšku sa môže určiť na základe počtu atómov vodíka vo vzorci kyseliny.**“)
- страна 184 – словна грешка, изостављено слово о („vodný roztok kyseliny“ уместо „vodný roztk kyseliny“);
- страна 198 – линија није дата у продужетку иза речи базе већ испод речи („Zásady: \_\_\_\_\_“);
- страна 201, 202, 203 – у Речнику појмова нису тамним словима истакнуте речи види („**pozri**“ уместо „pozri“ - Cedenie, Chemická rovnica, Chemické premeny látky, Poradové číslo, Prustov zákon, Usádzanie);
- страна 206 – у задатку бр. 5 (2.3.) слова А и Б нису истакнута тамним словима;
- страна 207 – некоришћење родно осетљивог језика („za pomoci učiteľa“).

Показатељ 2 - Дужина и конструкција речи одговарају узрасту ученика – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Реченична конструкција је правилна и јасна, усаглашена са узрастом ученика, што доприноси да градиво буде разумљиво.

Показатељ 3 – Текст је језички и стилски уједначен – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Употребљен је научни стил, а у складу са градивом и стручна терминологија. Стил је прецизан, без фигуративности или неразумљивих елемената.

Показатељ 4 - Страни изрази се користе само када је то неопходно - задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Страни изрази су употребљени искључиво због специфичности градива. За њих су дата одговарајућа објашњења, формулисана једноставним речником.

Показатељ 5 – Језик којим је уџбеник написан доприноси лакшем разумевању градива – задовољен је у потпуности и оцењен је оценом 4 (четири). Кохерентност језика је на одговарајућем нивоу. Идеје су правилно повезане, што доприноси лакшем разумевању градива. Језик уџбеника је јасан, прецизан и доприноси олакшавању процеса учења.

На основу претходно изложеног, закључује се да је испуњен Стандард 4 - Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.

#### Стручно мишљење о квалитету рукописа превода другог наставног средства – Лабораторијске вежбе са задацима:

Анализиран је Стандард 4 – Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.

Показатељ 1 - Наставно средство поштује језичку и правописну норму језика на којем је написан – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири).

Издавачу се скреће пажња на следеће уочене грешке, које је потребно исправити:

- страна 2 – одобрење за уџбеник се односи на Покрајински секретаријат за образовање, управу, прописе и националне мањине;

- страна 3 – назив лекције на страни 108 није дат косим писмом без болдовања („*Oddeľovanie zložiek zmesi*“ уместо „*Oddeľovanie zložiek zmesi*“);
- страна 9 – спајање речи („*potrebné je zotriet*“ уместо „*potrebnéjezotriet*“);
- страна 10 – непотребан размак између речи и знака интерпункције („*krieda, bronz.*“ уместо „*krieda, bronz.*“);
- страна 12 – изостављен је превод речи чађави (дим) („*čadivý dym*“ уместо „*\_ dym*“);
- страна 22, 47, 160 – некоришћење родно осетљивог језика („*dohľadu učiteľa*“; „*pokupov učiteľa*“; „*kontroluje učitel*“);
- страна 29 – у задатку бр. 8 тамним словима је непотребно истакнут први пасус, неадекватан знак интерпункције (*Ktorú časť textu učiteľka podčiarkla?* уместо „*Ktorú časť textu učiteľka podčiarkla?*“);
- страна 30, 35 – велико слово ч у скраћеници („*Cvičenie č. 3*“ уместо „*Cvičenie Č. 3*“; „*Cvičenie č. 4*“ уместо „*Cvičenie Č. 4*“);
- страна 32 – речи термометар и топломер су преведене обрнутим редоследом под а) топломер а под в) топломер;
- страна 33 – уместо речи термометар преведена је реч топломер („*termometer*“ уместо „*teplomer*“);
- страна 37 – у задатку бр. 3 под 1. уместо ковање гвожђа преведена је реч хемијске промене;
- страна 39 – неадекватан превод речи стварање леда („*vznik ľadu*“ уместо „*tvorba ľadu*“);
- страна 62 – у задатку бр. 3 под а) и б) обрнут је редослед превода појмова;
- страна 67 – у задатку бр. 3 истакнуто је тамним словима само слово а);
- страна 68 – изостављање знака интерпункције („*... kvapalnom a tuhom skupenstve.*“ уместо „*... kvapalnom a tuhom skupenstve\_*“);
- страна 70 – неакцентовање речи („*svojím stavom*“ уместо „*svojim stavom*“);
- страна 73 – растављање једначине на крају реда („*Z = 12*“);
- страна 98 – непотребан размак између броја и косе црте („*g/100*“ уместо „*g / 100*“);

- страна 99, 101 – непотребан знак интерпункције („v skupine.“ уместо „v skupine.“; „riedení vodných roztokov.“ уместо „riedení vodných roztokov.“);
- страна 103, 122, 145 – мерна јединица је одвојена од бројчане вредности у другом реду („200 g“; „72,0 g“; „25 g“);
- страна 111 – у задатку бр. 7 неадекватан је проред између редова;
- страна 114, 115, 120 – у задацима бр. 2 и 5 неадекватно су обележени избори, слово е је дато уместо д („d“ уместо „e“);
- страна 122 – неадекватна подела речи на крају реда („vyplnenom“ уместо „vyrplnenom“);
- страна 125 – у задатку бр. 5 уместо речи синтеза два пута се понавља реч анализа;
- страна 142 – у задатку бр. 12 није преведено да се цепелин Хинденбург запалио;
- страна 150 – велика уместо малих слова („červený lakmusový“ уместо „Červený lakmusový“; „metyloranž“ уместо „Metyloranž“);
- страна 153 – словна грешка, изостављено слово х („chloridových iónov“ уместо „chloridových iónov“);
- страна 159 – изостављање знака интерпункције/сувишан знак интерпункције („kvality v potrave.“ уместо „kvality v potrave.“; „striekačka na destilovanú vodu.“ уместо „striekačka na destilovanú vodu.“);
- страна 164 – задатак бр. 7 (5.3.) није истакнут болдом;
- страна 167 – словна грешка, слово с уместо з („Miera kyselosti roztoku“ уместо „Miera kyselosti rostoku“).

Показатељ 2 - Дужина и конструкција речи одговарају узрасту ученика – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Реченична конструкција је правилна и јасна, усаглашена са узрастом ученика, што доприноси да градиво буде разумљиво.

Показатељ 3 – Текст је језички и стилски уједначен – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Употребљен је научни стил, а у складу са градивом и стручна терминологија. Стил је прецизан, без фигуративности или неразумљивих елемената.

Показатељ 4 - Страни изрази се користе само када је то неопходно - задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Страни изрази су употребљени искључиво због специфичности градива. За њих су дата одговарајућа објашњења, формулисана једноставним речником.

Показатељ 5 – Језик којим је уџбеник написан доприноси лакшем разумевању градива – задовољен је у потпуности и оцењен је оценом 4 (четири). Кохерентност језика је на одговарајућем нивоу. Идеје су правилно повезане, што доприноси лакшем разумевању градива. Језик уџбеника је јасан, прецизан и доприноси олакшавању процеса учења.

На основу претходно изложеног, закључује се да је испуњен Стандард 4 - Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.

### Збирка задатака за додатна вежбања и за оне који желе да знају више

Анализиран је Стандард 4 – Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.

Показатељ 1 - Наставно средство поштује језичку и правописну норму језика на којем је написан – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири).

Издавачу се скреће пажња на следеће уочене грешке, које је потребно исправити:

- страна 6 – у задатку бр.2 избори су обележени погрешно, под д постоје два избора;
- страна 17 – непостојање прореда између задатка бр. 1 и 2;
- страна 22 – слова за обележавње осе нису дата косим писмом („X“, „Y“);
- страна 31 – обележавање избора није дато редоследом слова абецеде;
- страна 45 – реченица је непотребно истакнута тамним словима („Koľko má molekula:“ уместо „**Koľko má molekula:**“);
- страна 52 – изостављен знак интерпункције („Vyber písmeno pred opisom tej látky.“ уместо „Vyber písmeno pred opisom tej látky\_“);
- страна 69 – текст задатка бр. 12 није истакнут тамним словима;
- страна 74 – велико слово уместо малог („b) Dažďová voda z mestského prostredia“ уместо „b) Dažďová voda z mestského Prostredia“);
- страна 80 – изостављен знак интерпункције („Výsledky vyjadri s jedným desatinným miestom.“ уместо „Výsledky vyjadri s jedným desatinným miestom\_“);
- страна 108 – у задатку бр. 9 слово А није истакнуто болдом („**A** je premena“ уместо „A je premena“);
- страна 113 – у задатку бр. 37 слово *n* није дато италиком („Urč hodnotu *n*“ уместо „Urč hodnotu n“);
- страна 114 – елемент је обележен словом Е уместо Х („Prvok X“ уместо „Prvok E“);
- страна 131 – размештај деце по собама је промењен.

Показатељ 2 - Дужина и конструкција речи одговарају узрасту ученика – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Реченична конструкција је правилна и јасна, усаглашена са узрастом ученика, што доприноси да градиво буде разумљиво.

Показатељ 3 – Текст је језички и стилски уједначен – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Употребљен је научни стил, а у складу са градивом и стручна терминологија. Стил је прецизан, без фигуративности или неразумљивих елемената.

Показатељ 4 - Страни изрази се користе само када је то неопходно - задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Страни изрази су употребљени искључиво због специфичности градива. За њих су дата одговарајућа објашњења, формулисана једноставним речником.

Показатељ 5 – Језик којим је уџбеник написан доприноси лакшем разумевању градива – задовољен је у потпуности и оцењен је оценом 4 (четири). Кохерентност језика је на одговарајућем нивоу. Идеје су правилно повезане, што доприноси лакшем разумевању градива. Језик уџбеника је јасан, прецизан и доприноси олакшавању процеса учења.

На основу претходно изложеног, закључује се да је испуњен Стандард 4 - Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.